

KATONA
JÓZSEF
SZÍNHÁZ
KECSKEMÉT

Móricz Zsigmond

BOSZORKÁNY

Boszorkány

Nyár elején felkeresett a kecskeméti színház főrendezője és dramaturgja azzal, hogy beleszerettek a Boszorkányba, szeretnék bemutatni, csak...

Zavartan hallgattam. Mentegettem a darabot, miért nem olyan monumentálisan drámai, mint az Erdély, amelyből vétetett. Milyen szempontok gyötörték apámat 1935-ben, amikor nagy történelmi trilógiájából vígjátékot kanyarított. A Nemzeti Színháznak szánta, melynek szelleme Móricz Zsigmondtól se tűrte, hogy Bethlen Gábort szerelmes szerepben állítsa színpadra, el kellett tőle távolodnia imaginárius légkörbe, mesefiguráig. A szép boszorkány Bajor Gizi lett volna, ha apám ki nem ábrándul a darabjából.

„Inkább a színésznőre gondoltam, aki el fogja játszani – írta akkor. – Úgy akartam megírni, hogy a színészek könnyen tudják a saját színeiket benne használni és ezzel a sikerhez hozzájárulhassanak. A nők nőisége... erotikai hatása teljesen kilúgozódott. Igen, de ezzel elvesztette a fővárást, amely eddig minden írásomban benne volt...”

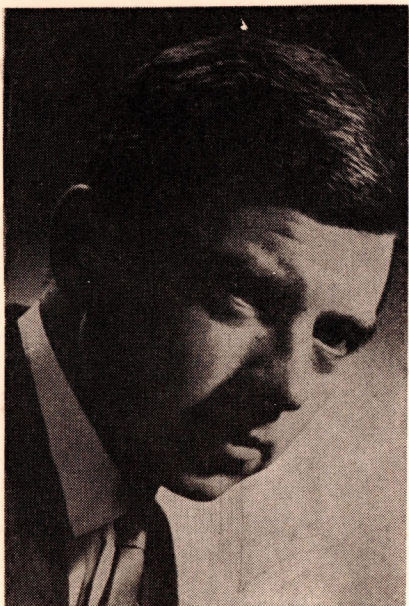
– Menjünk vissza érte a forráshoz, a regényhez – biztattak vendégeim.

Gyönyörű séta volt. Újra és újra olvastam az Erdélyt. Mikor már tájékozódtam a regény birodalmában, felrajzoltam a Boszorkány térképét és alázattal, **egy szó hozzáadás nélkül** rakosgattam rá a motívum hátterét, figuráit, gondolatait.

Dramaturg és rendező izgatottan részt vettek a mozaikjátékban. Kitűnő tanácsokat adtak, s éppen abban, amiben apámnak kora színházi szakemberei annyit ártottak: hogy ne könnyed móka alakuljon ki belőle, hanem a fejedelem egyéni élete ütközzék meg hivatásával.

Szívből kívánom, hogy a mozaikszemekből a Katona József Színház lelkes gárdája mindnyájunk gyönyörűségére méltó illusztrációt építsen az Erdélyhez.

Móricz Virág

Turián György

*B*eleszerettem a Boszorkányba

A magyar drámai múlt nem gazdag sikeres színpadi alkotásokban. A múlt századokból legfeljebb egy-egy kiemelkedő alkotást említhetünk; de századunk első fele is nagyon kevés időtálló színpadi művet hagyott az utókorra.

Minden magyar színháznak az új magyar művek színpadra állítása mellett, kötelessége a megmaradt értékek kikutatása is.

Ha kutatunk a múltban, azt tapasztaljuk: bár kevés a színpadképes darab; de a lehetőség sokkal több, mint gondolnánk. Seregével találhatunk olyan műveket, amelyek írójuk színpadi gyakorlatlansága miatt nem játszhatók; de magukban rejtik a lehetőséget; hogy hozzáértő, nemes átdolgozással, kibontakozék belőlük a magban rejlő dráma. Madách Imréről is hihetetlen volt elképzelnünk, hogy „Az ember tragédiája” mellett másik magas színvonalú drámai mű, a „Mózes” rejtőzik ismert és eléggé mégsem ismert írói hagyatékában. Katona Józsefet, városunk nagy szülöttét, mint drámaírot csak a „Bánk bán” után tartjuk számon; pedig drámai hagyatékának feltárása még sok meglepetést tartogat a színpad számára.

A magyar prózairodalom számos alkotása is tartalmaz sok olyan drámai elemet; ami egyes regényeket, illetve részleteit szinte predesztinálja a színpadra. Móricz Zsigmond „Erdély” trilógiája akár három egész estét betöltő színpadi műre is elegendő.

Színházunk új bemutatója, a „Boszorkány” az „Erdély”-ből származik; de a fentmaradt drámatörzse nem kerülhetett volna színpadra Móricz Virág nagyszerű újraírása nélkül.

A „Boszorkány” a XVII. század elején játszódik, de mondanivalója a mának szól. Örök emberi problémát tárgyal: a szubjektumban a magánember és a hivatásáért élő ember belső konfliktusát. A megfelelő élettárs keresését, a küzdelmet a töbért a kínzó magány és a megfelelő közösségért közti küzdelmet.

S a korabeli nagyvonalú asszony, a boszorkány hírében álló Ecsedi Báthory Anna személyében bemutatja az örök asszonyt, akiben annyi de annyi különös, izgalmas, hihetetlen tulajdonság egyesül; s aki méltónak tűnik a szárnyalásra, a megfelelő élettárs jegyeit is mutatja, de mégis...

A darab csupa feszültség; meglepetéssel, váratlan fordulatokkal nemesen szórakoztató izgalmas estét ígér. Rendezése nagy öröm, érdekes feladat. De talán még nagyobb öröm a felfedezés; hogy új Móricz-dráma kerülhet színházunk műsorrendjére.

Mi fán terem a dramaturg?

Van-e szükség rá egyáltalán?

Tréfásan és haragosan sokszor és sokan állítják, sőt magukból kikelve hirdetik: nincs. Az író azt mondja: idegen szempontjaival megzavarja a szerzői látomást: hevét, csillogását, mélységét silányítja. A színész: mit tudja a dramaturg, mi állja meg a színpadon a helyét, mi hangzik hamisan – gesztusban, szóban, helyzetben – a világot jelentő deszkákon.

Esetenként bizonyára jogos a kérdés e szürke színházi ember funkciójában. Hiszen ő is tévedhet: nemcsak a sikerhez, de kudarchoz vezető út is esetleg dramaturgiai jó szándékokkal van kikövezve.

Miért van hát a dramaturg? Azért, hogy az író érdekében a színházat, a színház érdekében meg az író-t képviselje. Hogy az első előtt folyton-folyvást megcsillantsa azokat a lehetőségeket, amelyeket az utóbbi biztosíthat elképzeléseinek gazdagítására.

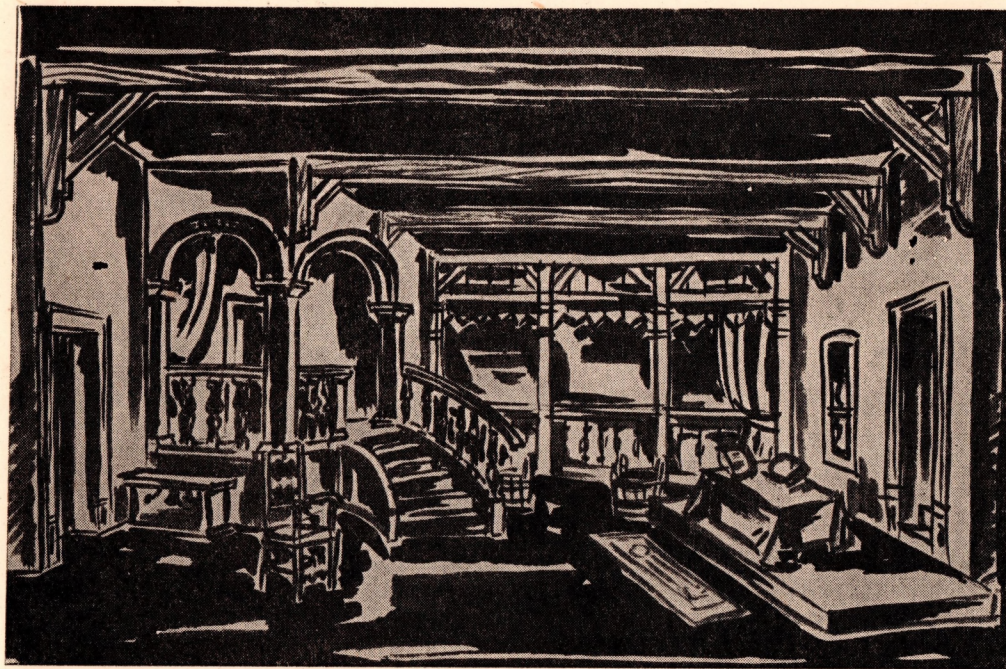
Ott áll a szerző mellett, hogy annak látomását segítse kibontakoztatni. S ott áll a rendező mellett, hogy a mű világában – ebben az egyszeri világban – tájékozódni segítse ily módon tehát kettős hűség jellemzi munkáját.

A dramaturg nem akar szerepelni: mások sikere egyetlen jutalma.

Ahhoz, hogy dolgozhasson, diplomatának is kell lennie. Meg kell nyernie az író-t, s az író számára meg kell nyernie a színházat, a rendezőt. Tapintat és makacsság a fegyverei.

Én nem hiszek az irodalmi és színházi dramaturgia mesterségesen fetisizált ellentétében. Rövid gyakorlatom szerint az a mű, mely az u. n. „irodalmi dramaturgia” szabályai szerint jó, – illetett, érthető együttes munkájával siker a színpadon is. Hiszen az író alkotásnak és a színházi produkciónak célja és terméke ugyanaz: az esztétikum. Márpedig ennek kritériumai azonosak.

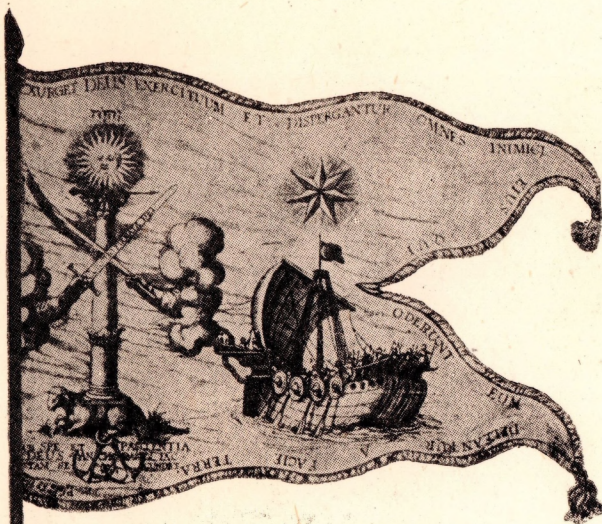
Osztorits Levente

A „Boszorkány” díszleteiben a XVII. század Erdélyét igyekeztem érzékeltetni. Törekedtem élményt adó esztétikai látványra, a legjellemzőbbek hangsúlyozásával, a kor levegőjének megteremtésével.

A mű két díszletben játszódik. A két díszlet – két világ. Remélem a színpadképek hangulatteremtése segíti a darab mondanivalóját, színházunk érdekes új produkcióját.

Borcsa István

Móricz Zsigmond

Boszorkány

SZÍN MŰ

AZ ERDÉLY CIMŰ REGÉNYBŐL ÍRTA:

Móricz Virág

Szereplők:

Bethlen Gábor ... Mester János
Zsuzsanna Göndör Klári
Püspök Mezey Lajos
Tholdyné Fodor Zsóka
Korzum Major Pál
Kraynik Radó Béla
Hahnagy Forró Pál
Secretárius Gyulay Antal
Generális Mojzes István
Jónás mester ... Takács László
Kispap Pető Béla
Dajka Botos Klára

Dramaturg: **Osztovits Levente**
Zenei összeállítás: **Róna Frigyes**

Báthory Anna ... Dévay Camilla
Jósika Zsiga Schwetz András
Banya Mojzes Mária
Benigna Fraknoi Sári
Várkapitány Piroth Gyula
Apród Papp László
Váradai küldött ... Jánoky Sándor
Jászai-díjas

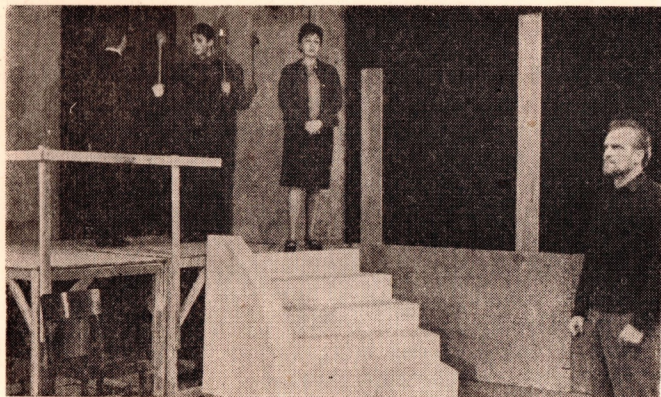
TORTÉNIK: Gyulafejeváron és
Kerekiben, a XVII. század elején

Díszlettervező: **Borcsa István**
Jelmeztervező: **Márton Aladár**

RENDEZTE:

Turián György

Képek a próbáról

Zsuzsanna Principessa: „... Úgy tetszik... van aki fél a vilá-
gosságtól!...”

Püspök: „...Ezt a boszorkányt megvallattatván tűzre vettessük!”

Fejedelem: „...Most azt mondd meg,
mért szeretlek én téged? Mert bo-
szorkány vagy?...
Mert tudod a titkot?”

Ára: 2,— Ft

Grafika: Gergely. I.

Szerk.: Osztovits L.

66. 4987 BNYV Kecskemét — F. k.: Nádasy Ferencné